

Ieromonahul Nestor

**STAREȚUL NICOLAE
DE LA ZALIT**

«Acele binecuvântate daruri pe care el le ascundea întru sine, le-a dobândit prin nemijlocita călăuzire a lui Dumnezeu. În istoria Bisericii au fost și astfel de nevoitori, care au dobândit o reușită duhovnicească fără povățuitori văzuți. Printre ei se pot enumera cuvioșii Pavel Tebeul, Antonie cel Mare, Maria Egipteanca și alții. Acești oameni, după cum adeverește Paisie Velicikovski, „în mod minunat, printr-o deosebită pronie a lui Dumnezeu, au fost anume chemați către o astfel de viață, în care de unul singur te lupți pentru desăvârșire și nepătimire, și pentru care trebuie tărie de înger.“

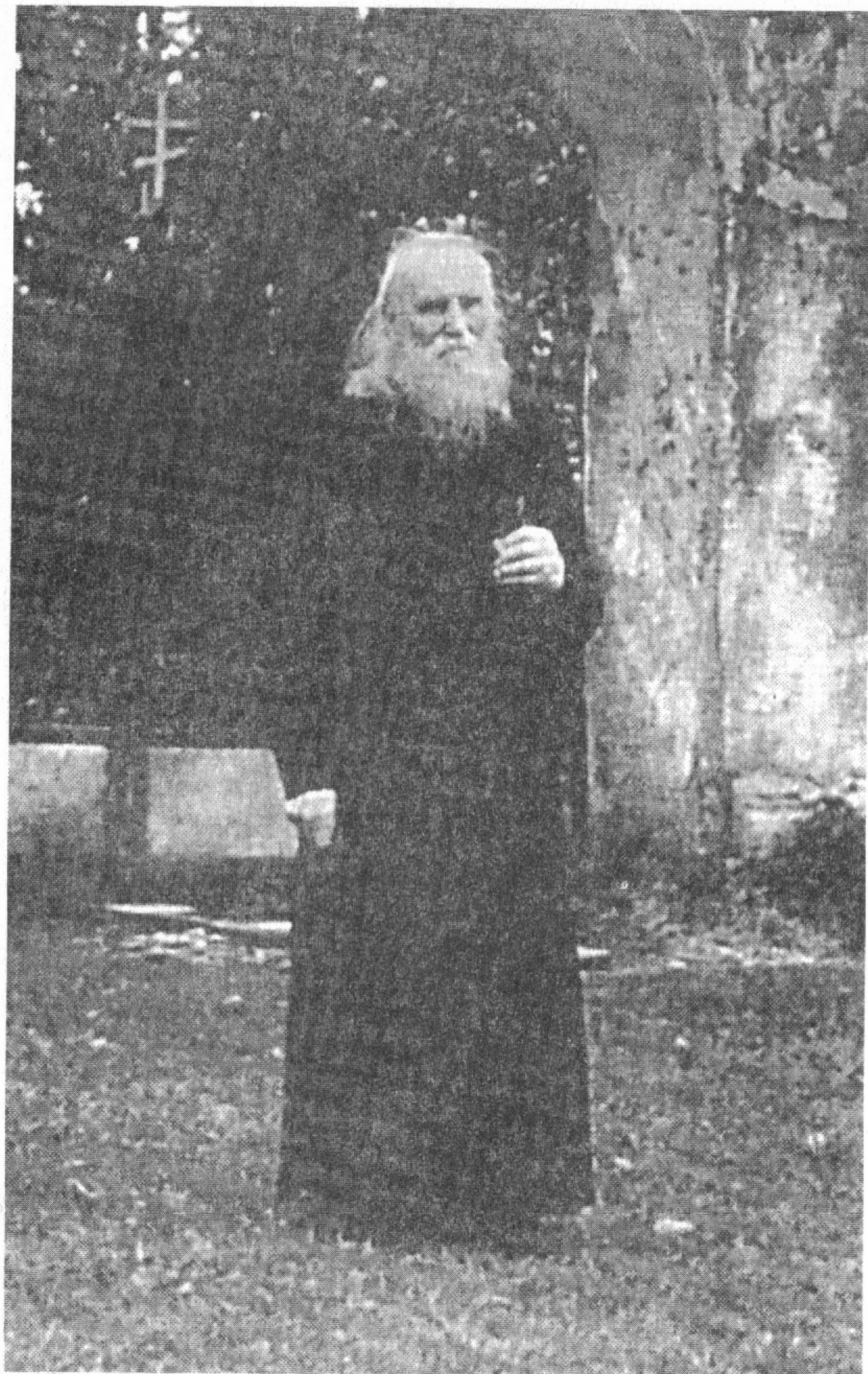
De ce mergeau oamenii la el? El nu părea a fi cineva deosebit și nu vorbea mult. Dar din minunatele și neașteptatele, în simplitatea lor, povățuirii ale sale, se răspândeau ceva înalt, de o cerească înțelepciune... Nespuse de mult uimea faptul că, fiecărui, necăutând la vârsta lui, la profesie, la situația socială, la nărav, la caracter, la nivelul moral, el îi spunea ceea ce era în legătură cu esența tăinuită a vieții lui...

El vedea clar trecutul, prezentul și viitorul vieții fiilor săi duhovnicești, alcătuirea lor interioară...»

Ieromonah Nestor (Cumâș)

**Starețul Nicolae
de la Zalit
(Peciora)**

Se tipărește cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte **GALACTION**
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Traducere de DEMOSTENE OPRESCU

Editura PUBLISTAR
București - 2004

*Întru luminată
pomenirea Starețului de la Zalit,
Protoiereul Nicolae Gurianov.*

Pe 24 august 2002 s-a dus către Domnul Starețul Protoiereu Nicolae Gurianov.

'Odihnește Dumnezeu cu dreptii pe robul Tău și îl așează în rai, unde fețele Sfinților Tăi, Doamne, și dreptii ca luminătorii strălucesc...'

Acum este încă devreme să vorbim despre acel rol în viața Bisericii din zilele noastre, ce a fost încredințat de către Pronia Dumnezeiască Părintelui Nicolae, cel care s-a nevoit vreme de peste 40 de ani în ostrovul Zalit. Prea puțin timp a trecut. Însă chiar de acum se poate spune, și cu toată hotărârea, că el a fost dăruit Bisericii noastre într-una din perioadele cele mai de restrînte ale existenței Sale.

Desigur, este caracteristic căii duhovnicești a acestui nevoitor faptul că ea corespunde cu totul direcției tradiției comune patristice, în cadrul căreia dintru început a decurs slujirea Starețului. Aceasta este adevărata hrănire duhovnicească a turmei: întărirea religiozității ei, susținerea întru ea a râvnei de a plăcea lui Dumnezeu, păstrarea în sufletul omului a căldurii iubirii față de Dumnezeu și față de poruncile Lui, vestirea vocii lui Dumnezeu aceluia care o caută, tămăduirea neajunsurilor morale ale oamenilor, grija pentru dezvoltarea firească a sufletului creștinului, sprijinirea duhovnicească necesară aceluia care se află în scârbe sau boli. Într-un cuvânt, Starețul este acela care, prin nevoia personală atingând nepătimirea, hrănește și adapă poporul binecredincios și îi modelează credința. El îm-

plinește o misiune înaltă și de mare însemnătate. În vremea actuală, de cea mai mare slăbănogire duhovnicească, a cumplitei întunecări a duhului, stăreția apare ca un dar de neprețuit pentru omul ce pătimește, care năzuiește să-și păzească credincioșia față de Adevărul Evanghelic în lumea de azi. Și către ea sunt chemați tocmai acei prea rari aleși ai lui Dumnezeu, care sunt capabili să-și întocmească viața ca o neîncetată mucenicie. Datorită acestui fapt un stareț al vremurilor noastre, fie și numai prin însuși faptul existenței sale, în virtutea acestei activități a lui, se face vrednic de o adâncă cinstire și de dreptul păstrării amintirii lui din partea întregii Biserici a lui Hristos, a întregului popor al lui Dumnezeu.

Totuși, în cazul evaluării slujirii Starețului Nicolae de la Zalit, ea se delimitează de o caracterizare generală, prin acea uriașă, excepțională putere de influențare, pe care el o avea asupra tuturor celor ce veneau la el. Talentul său duhovnicesc unic ne obligă să presupunem că, în activitatea sa, pe lângă, ca să zicem așa, Stăreția cea comună, se găsea și un oarecare alt aspect.

Într-adevăr, apariția Părintelui Nicolae poate fi considerată ca un fenomen al vieții religioase de la sfârșitul secolului al XX-lea. Dar oare în ce constă această unicitate?

Istoria bisericească rusă cunoaște o nenumărată mulțime de nevoitori care au dobândit sfințenia și desăvârșirea, cuvioși și dreți, care încă din timpul vieții săvârșeau felurite lucrări minunate, dintre care poate cea mai de căpetenie era capacitatea de

a săvârși minunea schimbării la față a sufletului omenesc. Meritul acestor oameni înaintea poporului rus este de-a dreptul măreț. Ei au jucat un rol uriaș în formarea conștiinței de sine rusești și au pus temelile conștiinței populare. Dar și ei înșiși au fost, negreșit, "sădiți", crescuți în "pământul" rusesc. Înainte de toate, trebuie de semnalat faptul că ei s-au format și au crescut, ajungând la măsura desăvârșirii creștine în condițiile mântuitoare ale modului rusesc de viață, evidențiindu-se prin trăsăturile unei adânci religiozități care ignora intermitențele istoriei rusești. În afară de aceasta, viața lor de nevoie s-a dezvoltat într-o duhovnicească comuniune cu acei care le-au transmis experiența duhovnicească proprie acumulată – și astfel s-a păstrat continuitatea lucrării lăuntrice a minții.

Ultima împrejurare este excepțional de importantă deoarece – după părerea obștească a tuturor acelor care în mod practic au mers pe calea vieții de nevoie – fără povățuire este cu neputință a atinge deplina biruință asupra sinelui propriu. "Cine vrea să cunoască în mod desăvârșit calea, dar nu merge cu cel ce o știe foarte bine, acela niciodată nu va ajunge în cetatea cerească" – spune Cuviosul Varsanufie cel Mare. "Cum să ajungi la unirea cu Dumnezeu fără povățuirea cea tainică, fără cineva desăvârșit cu adevărat în a povățui și care să fie luminător duhovnicesc?" – întreabă Cuviosul Calist. Și singur dă un răspuns categoric: "Aceasta nu se poate. Cu adevărat nu se poate". Omul nu se poate vedea pe sine însuși în mod nepătimaș spre a-și stabili în mod independent acea măsură de nevoie

care corespunde structurii lui. "Este cel mai greu – scrie Sfântul Vasile cel Mare – a te cunoaște și a te vindeca pe tine însuși, și fiecare, după împătımirea ce o are, denaturează adevărata judecată". Chiar și întâiul nevoitor al Patriei noastre și începătorul monahismului rusesc, Cuviosul Antonie de la Pechersca, până la stabilirea sa în peștera de lângă Kiev a petrecut mulți ani în Athos, însușindu-și experiența vieții monahale a pustnicilor atoniți și aflându-se sub neadormita lor supraveghere. Și astfel este necesar fie un povățuitor cu o înaltă trăire duhovnicească, fie o rânduială bine stabilită de viață mănăstirească, de care împărtășindu-se nevoitorul să primească inițierile necesare în lupta de început cu sine însuși. Fără îndeplinirea acestor condiții el riscă să rămână în cercul părerilor sale despre nevointă, totdeauna apropiate și intime iubirii de sine și închipuirii.

Însă nici într-un fel, nici în altul nu s-au petrecut lucrurile în viața zăvorâtului de la Zalit. În acest sens Părintele Nicolae s-a arătat asemănător acelor rarissime excepții de la regula generală, care nu pot fi date nicidecum în calitate de exemplu spre imitare.

S-a născut la 26 mai, în anul 1910, în satul Samolva Gdoskului din gubernia Petersburgului, în familia unui proprietar particular de pământ. În anul 1926 termină școala pedagogică din Gatcin, iar în 1929 primește o parțială pregătire pedagogică la Institutul din Leningrad, din care a fost exclus pentru că la o ședință s-a pronunțat împotriva închiderii

uneia din Bisericile din apropiere. După aceasta a fost supus represiunilor și a petrecut șapte ani în Sâktâvkar în detențiune. Ieșind din închisoare, Nicolae a lucrat ca învățător în școlile din raionul Tosnensk, căci înscrierea la Leningrad îi fusese refuzată. În timpul războiului nu a fost mobilizat din cauza bolii de la picioare, pe care și le vătămase la muncile din lagăr cu traversele. După aceea, când raionul Gdovska a fost ocupat de soldații nemți, împreună cu alți locuitori Nicolae a fost izgonit de nemți în Pribaltica. Aici el devine student al Seminarului Vilensk, deschis în anul 1942. Învățând două semestre în acesta, el a fost hirotonit de către Mitropolitul Serghie (Voscresenski) în Catedrala Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos din Rija și după aceea a slujit în diferite Biserici de mir din Pribaltica. Între anii 1949-1951 Părintele Nicolae a studiat autodidact în cadrul sectorului de la fără frecvență al Seminarului din Leningrad, iar în 1951 a fost admis la întâiul curs al Academiei; însă deoarece aici nu era și curs la fără frecvență, a făcut doar un an, după care nu și-a mai continuat studiile. În anul 1958 a ajuns la ostrovul Zalit, în care a și petrecut ceilalți patruzeci și patru de ani ai vieții sale.

Prin această înșiruire de fapte ale biografiei sale, noi nu putem scoate la iveală nici lungimea rămănerii sale în obștea Mănăstirească, nici continuitatea hrănirii sale duhovnicești de către un stareț cu experiență. Prin urmare, acele binecuvântate daruri pe care el le ascundea întru sine, le-a dobândit prin

nemijlocita călăuzire a lui Dumnezeu. În istoria Bisericii au fost și astfel de nevoitori, care au dobândit o reușită duhovnicească fără povățuitori văzuți. Printre ei se pot enumera Cuvioșii Pavel Tebeul, Antonie cel Mare, Maria Egipteanca și alții. Acești oameni, după cum adeverește Cuviosul Paisie Velickovski, "în mod minunat, printr-o deosebită pronie a lui Dumnezeu, au fost anume chemați către o astfel de viață, în care de unul singur te lupți pentru desăvârșire și nepătimire, și pentru care trebuie tărie de înger".

Totuși, în fenomenul Starețului de la Zalit minunat nu este numai acest lucru. El s-a format și a început ca nevoitor de o forță neobișnuită nu numai fără un povățuitor necesar, "în chip minunat, după deosebita purtare de grijă a lui Dumnezeu", dar și în cea mai tragică perioadă a vieții Bisericii noastre, în acel moment când în țară fusese declanșată o campanie fără precedent pentru lichidarea ei. În jurul anului 1937 practic toate Mănăstirile rusești fuseseră distruse, monahii și monahiile împușcați sau trimiși în lagăre, iar ceea ce scăpase intact, pus sub asprul control al serviciului special. Prin aceste acțiuni ale puterii, tradiția lucrării monahale a fost adânc desțelenită. Orice încercări de a păstra în taină regulile vieții monahicești în condițiile regimului totalitar au fost condamnate.

Și iată că, tocmai în acea vreme a stârnirii atâtor necazuri și grozăvii din partea regimului luptător împotriva lui Dumnezeu, sub însăși rădăcina vechii și multsecularei Pravoslavii rusești, pe care încercau să o taie, în acea perioadă când întregul tineret

al țării, începând de la cei de vârstă fragedă, erau formați prin aspra ideologie a "culturalizării", când pe necuprinsele întinderi ale Rusiei defila biruitor ateismul și lipsirea de Dumnezeu, departe de toți acești acaparatori și acaparați în țara "măsurilor", în țara unde fără de cruțare se dezrădăcinau rămășițele religiozității care mai supraviețuiseră, pronia lui Dumnezeu îl creșcu... pe Stareț – personalitate de o amploare fără precedent și de o excepțională putere a duhului. De ce și pentru cine? Toate acestea pe atunci nimănui nu-i erau cunoscute și se păstrau ca o taină a lui Dumnezeu.

Deosebit de interesant este și faptul că acelea cu care era înzestrat Starețul de la Zalit în acel moment când despre el deodată aflată și începură să vorbească toți – nepătimirea, dragostea, clarviziunea, darul de a povățui – fuseseră atinse de el cu mult timp înainte de ieșirea sa către popor. Maica Varvara, egumena Mănăstirii de la Piuhtițk, care de mai mult de 30 de ani era conducătoarea unei însemnate Mănăstiri, mărturisea în una din convorbirile cu autorul acestor rânduri că, pe când era încă monahie la Mănăstirea Sfântului Duh din Vilensk, Părintele Nicolae, odată, pe când stăteau la masă după Liturghie, la un Praznic, i-a zis: "Maică, dar cum vă vor mai peți!". "Batiușca, de ce vorbiți așa – răspunse aceea – eu numai ce am fost tunsă și am dat Domnului făgăduințele mele". Dar Părintele Nicolae o repetă pe a sa, ca și cum n-ar fi auzit obiecția ei: "Maică, cum vă vor mai peți! Atunci deja nu veți mai refuza". După o oarecare vreme monahia de la Vilensk deveni Egumenă la Mănăstirea din

Piuhțițk și atunci înțelese despre ce cerere în căsătorie venise vorba la masa de la Praznic. Dar până la împlinirea vremii știute de Dumnezeu, Starețul a rămas tăinuit și necunoscut.

Timpul "aflării" Starețului, când el deschise larg ușile chillei lui sărace pentru toți cei în nevoi, sosi odată cu căderea regimului comunist. Acesta a fost anul nu numai al proclamării "libertăților" democratice, dar și anul începutului celui de-al doilea botez al Rusiei. Din acest moment Biserica Rusă a început să adune în sine o uriașă cantitate de noi orientări. A început noua creștere rapidă a Bisericilor de mir ce se redeschideau sau construiau, a școlilor duhovnicești și duminicale, a Mănăstirilor care renășteau. Orașele și satele înfrumusețau cu aur crucile de pe turlile Bisericilor. Au apărut magazine cu literatură religioasă, ateliere de obiecte religioase, edituri de periodice bisericești, și nu numai eparhiale, ci chiar și ale diferitelor parohii. S-au deschis binefăcătoarele instituții ale Bisericii care se ocupau de problemele închinătorilor.

Toate aceste apariții îmbucurătoare pentru suflet nu puteau, desigur, anula caracterul legic (firesc) al oricărei dezvoltări. Procesul creșterii totdeauna este greu în sine însuși, conține în sine nu mici împotriviri interioare și totdeauna dezlănțuie acțiunea puterilor potrivnice. Nu ușor a fost nou născutei turme, ce se ivise în Biserică, să întărească în sine începutul noii vieți.

Foarte denaturați erau oamenii cei ce trăiseră în ultimele decenii atât de lipsite de Dumnezeu. Sarcina creșterii lor în duhul creștinesc, care însăși tre-

buia încredințată unui om nu cu puțină tensiune interioară, perseverent și răbdător, devine însă extrem de complicată din cauza unei împrejurări cumplite: începerea unei nestăvilite destrămări și descompuneri a realității vieții rusești.

Pentru proaspăt coapta "pâine" a Bisericii Ruse necesară susținerii duhului era mare nevoie de o dospitură cu totul deosebită. Și, după cum se crede, ea a fost dată de Domnul, Nevăzutul Conducător al Bisericii, prin persoana Starețului Protoiereul Nicolae. Acest lucru se vede și din neobișnuitul loc unde a trăit Starețul – ostrovul Zalit, din excepționalul dar al clarviziunii ce sălășluia întru el, în neobișnuita putere de zidire a cuvintelor lui, îmbrăcate în mod strict și într-o formă laconică, care ajungeau până în cele mai tănuite adâncimi ale sufletului și care îndemneau la schimbări de la rădăcinile lui. Într-adevăr el a fost ca o "drojdie", în care a intrat, intră și iarăși va intra religiozitatea pravoslavnică rusă, ca un nou Moise, care a condus "noul Israil" în "pământul făgăduinței". El a fost acea putere duhovnicească care a pătruns nu numai în sufletul oamenilor ce s-au ținut de Hristos, dar și al comuniștilor de ieri și al libertinilor de azi, pe care chiar i-a constrâns să aibă evlavie față de Dumnezeu. Lângă el toată Rusia nou creștinată, care avusese o imagine despre dreptate, în cel mai bun caz, din cărți, primi o clară, palpabilă imagine despre ceea ce este sfințenia pravoslavnică.

De ce mergeau oamenii la el? El nu părea a fi cineva deosebit și nu prea vorbea. Dar din minunatele și neașteptatele, în simplitatea lor, povățuiri

ale sale, se răspândeau ceva înalt, de o cerească înțelepciune, și prin ele omul – neprivind la lipsa de cultivare și neiscusința exprimării exterioare a cuvintelor Starețului – cunoștea fără greșală voia lui Dumnezeu, prevedea duhovnicește, eliberându-se din captivitatea achizițiilor și propunerilor ademenitoare ale vieții, începea să vadă într-o cu totul altă lumină calea propriei lui vieți, conștientiza deodată nedreptatea sa înaintea lui Dumnezeu, atât în raport cu sine însuși, cât și față de alți oameni. Cei care au trăit unele ca acestea au plecat din ostrov cu sentimentul celei mai adânci recunoștințe față de Stareț pentru mișcătoarea descoperire ce le-o făcea, în urma căreia în ei se deschideau noi puteri pentru viața de mai departe în Dumnezeu. În toate acestea nespuse de mult uimea faptul că, fiecărui, necăutând la vârsta lui, la profesie, la situația socială, la nărav, la caracter, la nivelul moral, el îi spunea ceea ce era în legătură cu esența tăinuită a vieții lui.

Minunata sa clarviziune a fost evidentă pentru toți cei care se îndreptau către el. Atunci când am mers prima dată la Sfinția sa (aceasta s-a întâmplat în anul 1985, pe când eu, ca student în Institutul Pedagogic, făceam practică la o școală), Părintele mă întrebă pe neașteptate, din porțița casei sale: «Tu ai studiat cum se scriu silabele "ne" și "ni"?» – dându-mi prin aceasta să înțeleg că și fără lămuririle mele mă știe. După aceea, invitându-mă în smerita lui casă, așezându-ne la masă și punându-mi înaintea o farfurie de căpșuni cu zahăr, continuă: «Înseamnă că avem de-a face cu un filolog. L-ai citit cumva pe Dostoievski?».

El vedea clar trecutul, prezentul și viitorul vieții fiilor săi, alcătuirea lor interioară. Dar cât de îngăduitor se adresa aceluia cu acea știință despre om, pe care i-o învistiase Domnul, ca unui credincios rob al Său! Cunoșcând pe de-a-ntregul pe om, el nu dădea loc nici unei aluzii care putea să rănească sau să atingă pe cineva în orgoliul său. Cu ce formă moale îmbrăca povățuirile sale! «Tu ia-o mai ușurel!» – cu un astfel de sfat îl întâmpină pe un cunoscut de-al meu care nu reușise încă să zică nici măcar două cuvinte, și care își însușise întrucâtva o manieră aspră de adresare față de soția lui. Astfel se întâmpla adesea și cu mulți: venind cu un scop, omul pleca de la el cu acea descoperire despre sine și cu o astfel de lecție, pe care întru totul nu s-ar fi așteptat să o audă și să o primească.

Dragostea, pogorământul și îndelunga răbdare în legătura cu aproapele au fost principalele puncte ale povățuirilor sale. Roaba lui Dumnezeu Z. sosi la Părintele cu necazul ei: nora ei fusese necredincioasă bărbatului ei. Părintele Nicolae zărind-o în mulțimea celor veniți, o invită în casă, se așeză pe scaun și după o pauză îi zise: «Nu-i despărți pe ei, că de nu tu vei merge în iad să te muncești». Femeia, nemaiputându-se reține, a plâns, și pe urmă mult timp păstră în sufletul său lecția iubirii, dată ei în ostrov. Cu trecerea timpului în familia fiului ei totul se aranjă.

Batiușca și el însuși era milostiv și pogorător cu oamenii care se căiau, ce veneau la el. Un pelerin

ce stătea lângă ograda casei Părintelui și, din pricina rușinii care îl muncea, nu numai că nu se hotăra să se adreseze Starețului, dar nici măcar ochii să și-i ridice spre el, auzi glasul liniștit al Părintelui Nicolae: "Mergi și cheamă-l!" – îi zise uceniței sale de chilie. Aceasta îl invită pe cel ce sosise la Bătrân, care îl unse cu ulei sfințit, în tot timpul repetând: "Cu tine este mila lui Dumnezeu, mila lui Dumnezeu este cu tine...". Și starea lui apăsătoare se descordă și dispăru de la această rază a iubirii Părintelui. Totuși pe aceia care nu aveau în sine pocăință, Starețul putea să-i întâmpine astfel: "La mine să nu mai veniți mai mult!", – spuse cândva unui pelerin. Înfricoșător îi fu aceluia să audă asemenea cuvinte de la marele Părinte.

Împlinirea binecuvântării, dată de către Stareț, cerea de la omul care dorea rezolvarea unei probleme disprețuire de sine și jertfire de sine, pregătirea de a merge împotriva sinelui său și a voilor sale. Un Părinte cunoscut mie, primind de la Arhiepiscopul din eparhia lui o numire de prestigiu într-o parohie ce se afla în centrul orașului, plecă să ia blagoslovenie în ostrov. Dar aici Părintele Nicolae îi porunci Preotului să meargă într-un cu totul alt loc: într-un sat părăginit, unde se afla o uriașă, dar devastată Biserică, care în anii prigoanelor suferise multe, care avea nevoie de mari reparații capitale, unde nu mai era nici o locuință întreagă și unde tot personalul Parohiei era format din cinci bătrânei. La început unele lucruri păreau nespuse de greu, aproape cu neputință de împlinit... Dar dacă omul

găsea în sine puteri să urmeze sfatul Bătrânului, urmarea acestui fapt era că odată cu trecerea anilor primea de aici un folos duhovnicesc nespuse de mare. Însă încălcarea ascultării date totdeauna avea – pentru cel ce o primise – grele urmări, pentru care mai apoi se căia amarnic. Erau și astfel de oameni printre cei ce veneau care, primind o binecuvântare, o îndrumare concretă, pe urmă își schimbau hotărârea și din nou îl sâcăiau pe Bătrân cu altă cerere de binecuvântare a "noii variante". "Trăiți precum vreți" – îi răspunse Batiușka o dată unuia dintre acești vizitatori.

Batiușka a fost un mare iubitor al simplității: "Unde e simplitate, acolo îngerii sunt cu sutele, dar unde e deșteptăciune, acolo nu e nici unul" – repeta el zicala cea îndrăgită a Cuviosului Ambrozio de la Optina. Odată, unei întregi mulțimi care se adunase, le-a dat o lecție impresionantă de simplitate, nerostind nici măcar un singur cuvânt. Când ieși mai apoi la cei veniți și așezați în jurul cerdacului său, la început oamenii părură că se înfioară la apariția Bătrânului. După aceea o ușoară nerăbdare apăru printre cei adunați. Fiecare vroia mai repede să vorbească despre ale lui, fiecare neluându-l în seamă pe cel de alături, pe ale lui le socotea cele mai importante și mai vrednice de luat în seamă. Dar Bătrânul tăcea. În acest timp, pe lângă portiță trecu un pescar din acele locuri, ce avea în jur de cincizeci de ani, adâncit în zilnicele, obișnuitele și lipsitele de viclenie cugetări ale sale. Deodată Batiușka îl chemă pe nume. Pescarul se opri, își scoa-

se șapca și merse spre Părintele Nicolae. Starețul îl binecuvântă pe pescar, pe fața căruia străluci un surâs plin de bunăvoire. După aceasta pescarul își înfundă șapca pe cap și se îndreptă spre poartă. Această scenă mută nu ținu mai mult de două minute. Dar mulți înțeleseseră sensul ei. Starețul în acest fel le spuse celor adunați: "Aflați simplitatea față de voi înșivă și veți dobândi binecuvântarea".

Mulți încercară pe sineși uriașa putere demascatoare a cuvintelor Părintelui Nicolae. El știa să le rostească fără a sta prea mult pe gânduri și fără patimă, dar în același timp – cu o uimitoare exactitate și adâncime, așa încât cuvântul lui pătrundea în cele mai tainuite și mai ascunse locuri ale sufletului omenesc. Îmi amintesc că odată mă hotărâsem să merg la Sfinția sa. Despre aceasta află un vechi cunoscut de-al meu din Seminar, S., un om capricios și îndărătnic, care își petrecuse viața în aproape toate relațiile avute fără să transpire cândva. "Întreabă-l în legătură cu viitorul meu", – mă rugă S. Și Bătrânul îi zise despre viitorul lui. "Iar lui S. transmite-i – îmi spuse Batiușca la sfârșitul întâlnirii – că va da răspuns înaintea lui Dumnezeu". Când mai apoi i-am transmis la telefon aceste cuvinte ale Starețului, ele îl puseră până într-atât pe gânduri pe omul cel absolut "nesentimental", încât pentru un scurt timp el pierdu darul cuvântării. În receptorul telefonului se așternu tăcerea. Se auzea numai ușorul ton cu întreruperi al aparatului. Se părea că omul de la celălalt capăt al firului plecase undeva. Încercând simțământul lipsei de abilitate al aceluia care în mod întâmplător află taina altcuiva, am curmat

această tăcere care se părea că tinde să devină fără de sfârșit printr-o reînnoire a dialogului. Îmi amintesc și de o altă întâmplare. O femeie aduse la Părintele Nicolae în ostrov pe un funcționar sus-pus, cu socoteala că dacă va lua blagoslovenie de la Stareț va fi avansat încă și mai sus. Starețul privi nu la el, ci oarecum prin el, și fără lungi cuvântări introductive și fără ocolișuri îi zise pe neașteptate: "De fapt acesta nu este decât un hoț". Deprimat și rușinat, funcționarul – care uitase ce făcuse cu mulți ani în urmă, deși oarecari muștrări de conștiință îi aminteau din timp în timp că la fotoliul serviciului său și la viața lui se privește și de sus în jos – ieși din chilia Starețului într-o stare buimăcită și abătută.

Starețul avea un subtil simț al umorului și câteodată demascările lui îmbrăcau o formă destul de originală. Odată sosi la Sfinția sa un domn având patima de a mânca mâncăruri gustoase, felurite și în cantitate mare. "Veniți la mine la ora șase seara – îi porunci Părintele Nicolae și după o pauză adăugă pe neașteptate – noi împreună o să... devorăm". La ora șase domnul stătea lângă ușile chiliei Starețului, din spatele cărora se răspândea un miros de cartofi prăjiți. Ciocănind în ușă, vizitatorul zise cu un glas gros: "Batiușca, eu am venit". Trecând puțin timp, de după ușa închisă răzbătu vocea Starețului: "Dar eu nu aștept pe nimeni". Mai stând puțin, descurajatul domn ieși din curtea casei.

Nimeni nu știa prea mult despre ce fel de nevoie făcea Părintele Nicolae în ostrov. El ascundea acest lucru de toți și în apropierea lui nu lăsa

pe nimeni, singur purtând grijă de sine, cu excepția ultimilor zece ani din viața sa, când deja nu mai putea face acest lucru. În ultima vreme i-a fost foarte greu să-și poarte neputința. Văzând că Starețului nu îi este numai foarte greu de vorbit, dar chiar și de șezut, precum și chipul în care își încorda ultimele sale puteri, odată, eu, oarecum compătimindu-l, i-am zis: "Batiușca, poate ați voi să vă întindeți...". Părintele Nicolae, neridicându-și capul aplecat îmi răspunse: "Culcat stă numai cel trândav". Altă dată, la o aceeași propunere făcută cu durere de a se odihni, provenită de la o altă persoană, Starețul făcu remarca: "A te odihni este un păcat". Din aceste puține observații se poate înțelege în parte măsura nevoinței lui trupești.

Batiușca a fost un om de cea mai adâncă credință și nici pentru o secundă nu s-a îndoit de aco-perământul lui Dumnezeu, care este întins peste fiecare credincios și asupra întregii Biserici în totalitatea ei. "Totul va fi așa cum aveți voi nevoie" – spunea el adesea oamenilor care se temeau, ca și când ar fi zis că nici un fel de împrejurare nu poate pune stăpânire asupra unui creștin, dacă în el este o credință autentică și neîndoielnică. În Stareț nu a fost nici cea mai mică părțică din acel fel de isterie bolnăvicioasă, de care sunt cuprinși și amețiți azi mulți în Biserică. Această isterie, născută din necredința noastră, ne inspiră o frică neîntemeiată și ne constrânge să luptăm în mod energic cu fel de fel de himere după placul nostru, și nu cu adevărații dușmani ai mântuirii noastre. Unui tânăr care l-a întrebat: "Oare va fi război?", Batiușca i-a dat un răs-

puns uimitor zicându-i: "Despre așa ceva nu numai întrebam, dar nici gândit nu trebuie". Reflectând la acest răspuns, fără de voie îți amintești pasajul evanghelic: "Când va veni Fiul Omului, oare va mai afla credință pe pământ?".

La nevoitorul din ostrovul Zalit veneau oameni nu numai din toate colțurile Rusiei, ci și din toate părțile globului pământesc. Câteodată el însuși li se înfățișa acestora adresându-le cuvinte de mângâiere, povățuitoare, sau de muștrare. Pentru el, se pare, nu existau granițe teritoriale sau temporale, ca și cum el ar fi trăit în altă dimensiune și în alt fel de trup. Eu însumi am fost martor la astfel de cazuri. Voi aduce numai un singur exemplu. Al doilea dirigor al orchestrei simfonice din Chicago, venind în Petersburg la un turneu de spectacole, ajunse la Stareț în ostrov și îi aduse la cunoștință temerea sa: în ajunul turneului soția lui suferise o catastrofă automobilistică, în urma căreia îi muri copilul pe care îl purta în pânțece. Această amintire o neli-niștea în sufletul ei și îi aducea gânduri întunecate, cum că în acest fapt trebuie văzut un semn al ne-încuviințării lui Dumnezeu pentru căsătoria lor. Starețul îl mângâie pe muzicianul ce venise și îi spuse că această temere este nefolositoare. În ziua următoare fericitul muzician sună în America, ca să împartă bucuria cu soția lui. "Eu știu totul", – îi răspunse aceasta de la celălalt capăt al firului. "De unde?" – întreabă dirigorul uluit. "A venit la mine în timpul nopții, pe când eu dormeam ușor, și m-a mângâiat cu cuvinte de dragoste și de îmbărbătare". Astfel de cazuri erau foarte dese. Nu încapă nici o

îndoială, că el a exercitat o puternică influență asupra conștiinței creștinilor ortodocși ai zilelor noastre, asupra noii generații de credincioși ai Bisericii. Astăzi fie și numai simpla lui amintire susține în mulți credința, întărește sufletul. Însuși faptul existenței unui astfel de Stareț este văzut de mulți ca aceea nevăzută și, poate, neterminată funie înțelegătoare, care îi unește cu Dumnezeu și cu tradiția de veacuri a Ortodoxiei.

El s-a născut la începutul tragicului secol al XX-lea și a trecut prin toate înfricoșătoarele cataclisme ale istoriei rusești și mondiale ale veacului său: Revoluția octombrișă, Războiul civil, colectivizarea, represaliile din vremea lui Stalin, al doilea război mondial, prigoanele hrușcioviste... Furtunoasa și aspră vreme, ce a dărâmat nu doar o singură soartă și care a adus uriașe transformări în conștiința oamenilor, nu a putut să influențeze asupra idealurilor sufletului lui: neprivind la năpraznica vâltoare a istoriei, în care și el, ca om al vremii sale, a fost angrenat, aceste idealuri au rămas neatrinse de nici un fel de putere din afară, ba chiar dimpotrivă, au avut drept rezultat faptul că trăirea sa încă și mai adânc s-a afundat în tainele sufletului său cel iubitor de Dumnezeu. "Cămara" sa lăuntrică, zidită pe temelia poruncilor evanghelice, rezistând la toate loviturile din afară, s-a arătat mai puternică decât toate nenorocirile timpului și s-a ridicat nemăsurat de mult deasupra acestui veac. În acest sens minunata lui viață poate fi un exemplu pentru toți aceia cărora li se pare că în condițiile sfârșitului apocaliptic nu este nici o posibilitate de a păstra

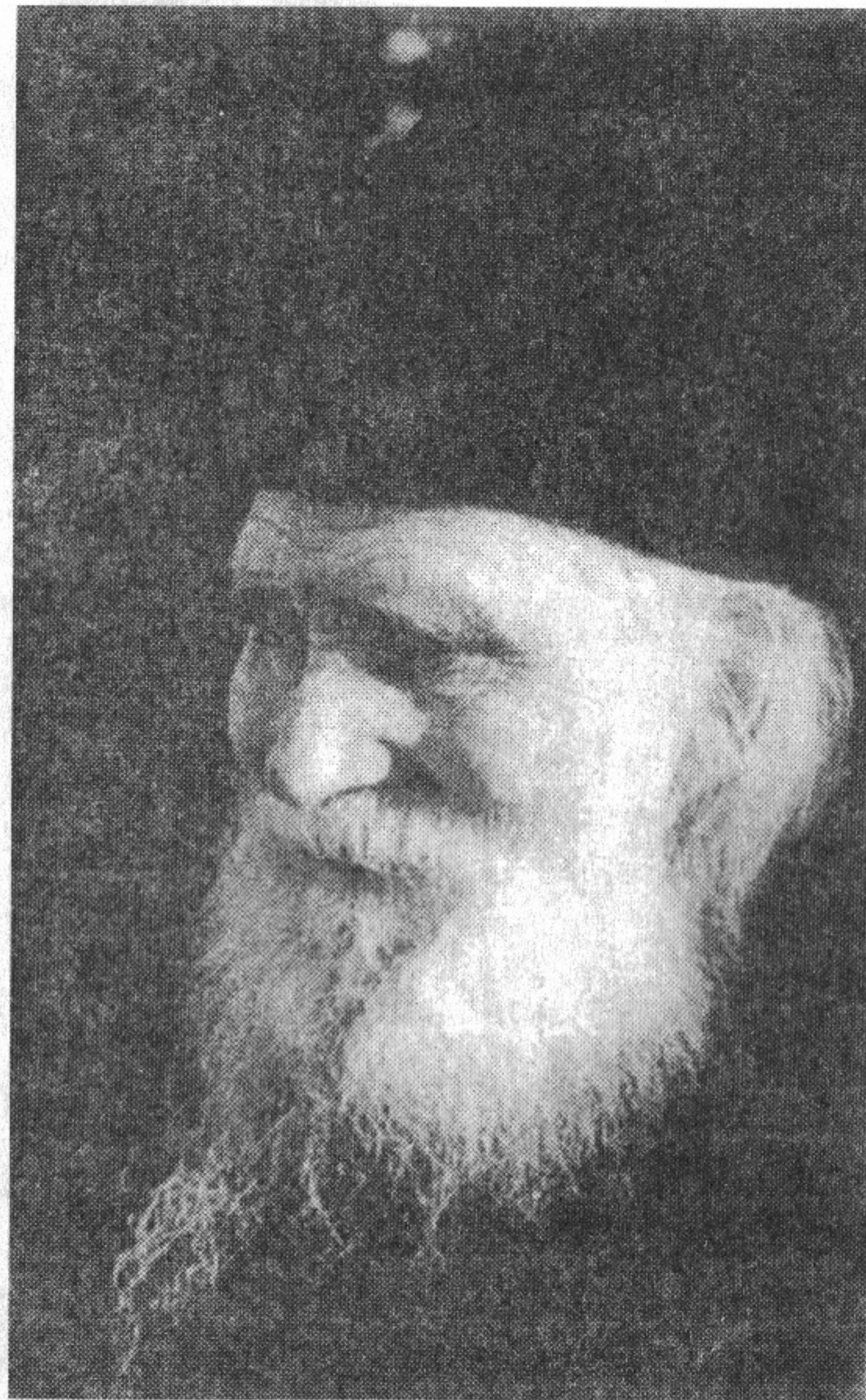
întru totul și până la sfârșit credințioșii în Dumnezeu.

În ziua de 24 august a anului 2002 Starețul Nicolae își încheie înalta și excepționala sa misiune și pleacă de la noi la odihna cea veșnică. Singur Dumnezeu cunoaște de ce fel de tensiune de necrezut, neomenească a fost plină această viață, căreia Dumnezeu i-a pregătit un rol deosebit – acela de a da mărturie despre adevărul lui Hristos oamenilor despărțiți de Dumnezeu și de Biserica Lui, la însăși apusul secolului al XX-lea, cel mai înfricoșător prin evenimentele lui istorice. Fără îndoială că după sfârșitul nevoitorului de la Zalit, Biserica noastră pășește într-o altă oarecare fază a istoriei sale. Pe mulți îi înspăimântă modul în care vor înfrunța acest viitor fără a avea un om drept. Totuși, fără teama de a cădea în greșală, se pot spune următoarele: este mareț acel popor, care în condiții de reală apostazie naște astfel de oameni, care prin măsura lor duhovnicească amintesc de nevoitorii primelor secole ale creștinismului. Și nu se poate ca un popor – ajuns într-o stare de mutilare de nerecunoscut prin asprele "experimente" ale secolului al XX-lea, dar care cu toate acestea nu și-a pierdut capacitatea de a naște astfel de oameni, ba chiar, lucru important, pe aceea de a-și însuși lecțiile lor duhovnicești – să nu aibă o aleasă menire a sa.

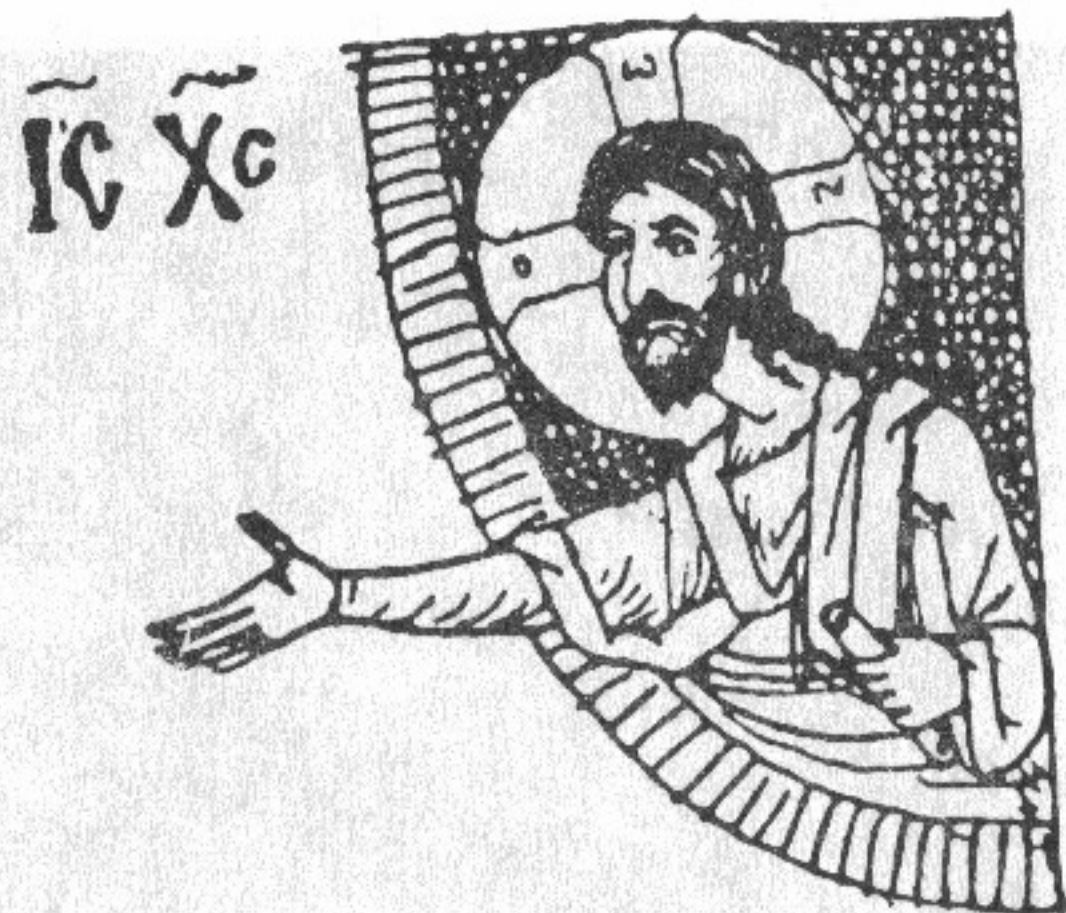

*Ieroul Nicolae Gurianov, slujitorul cel adevărat
și neclintit al Domnului și Dumnezeuului vieții sale,
de la tinerețe...*

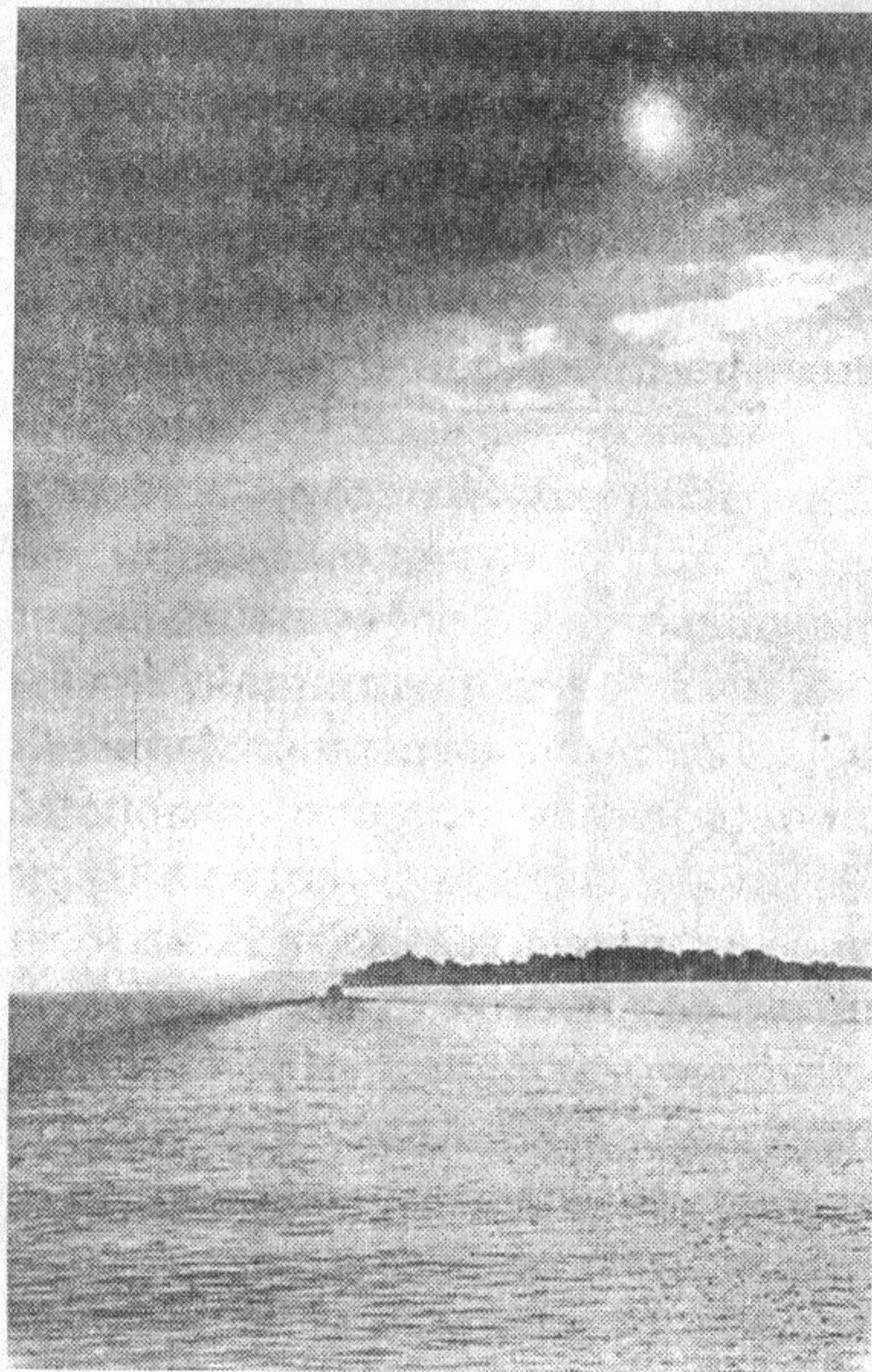

... și până la adânci și multroditoare bătrâneți...

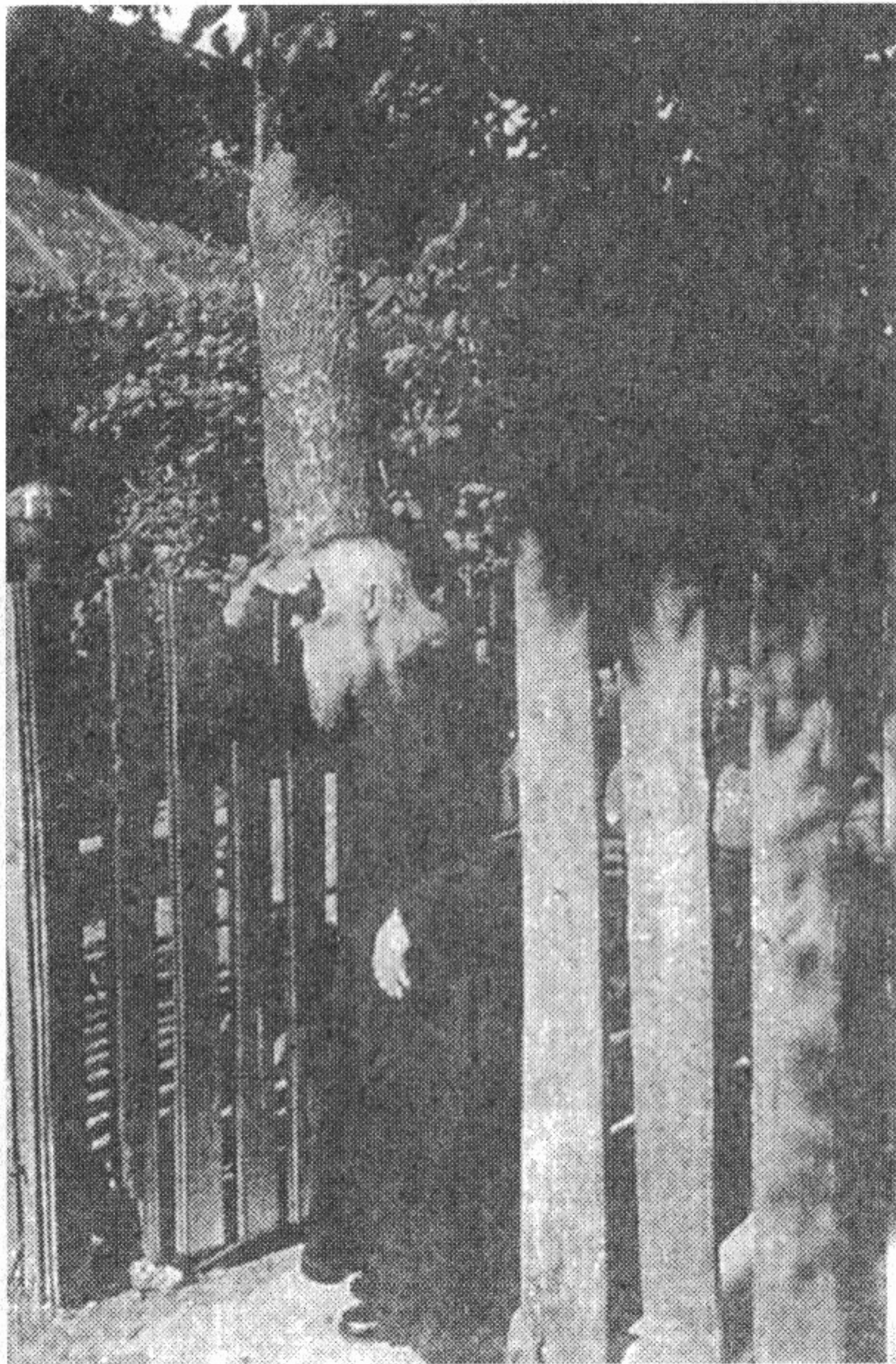

Ostrovul Zalit

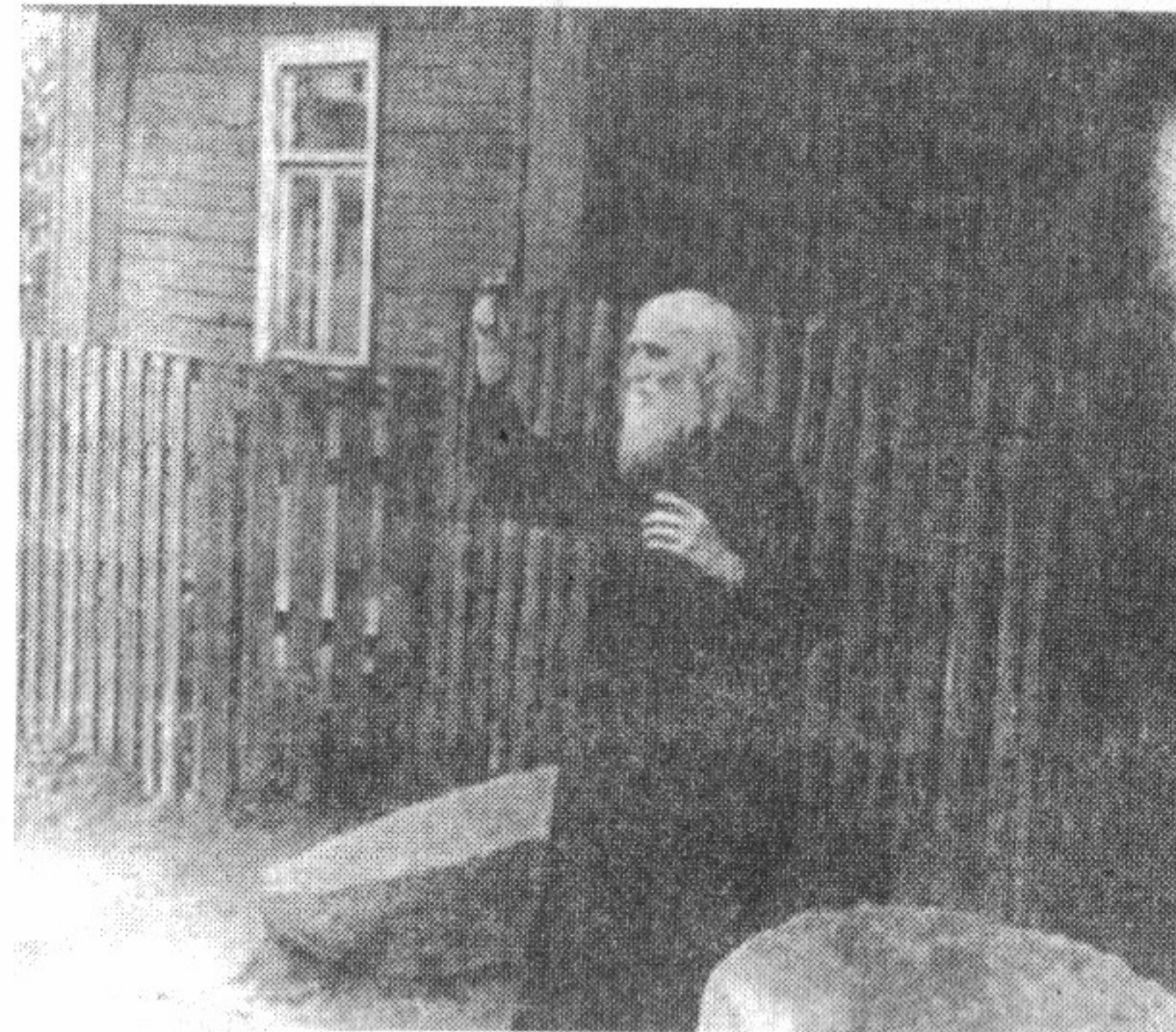

*Când vorește Cel Care a făcut-o, lumina vine
și din... Nord...*

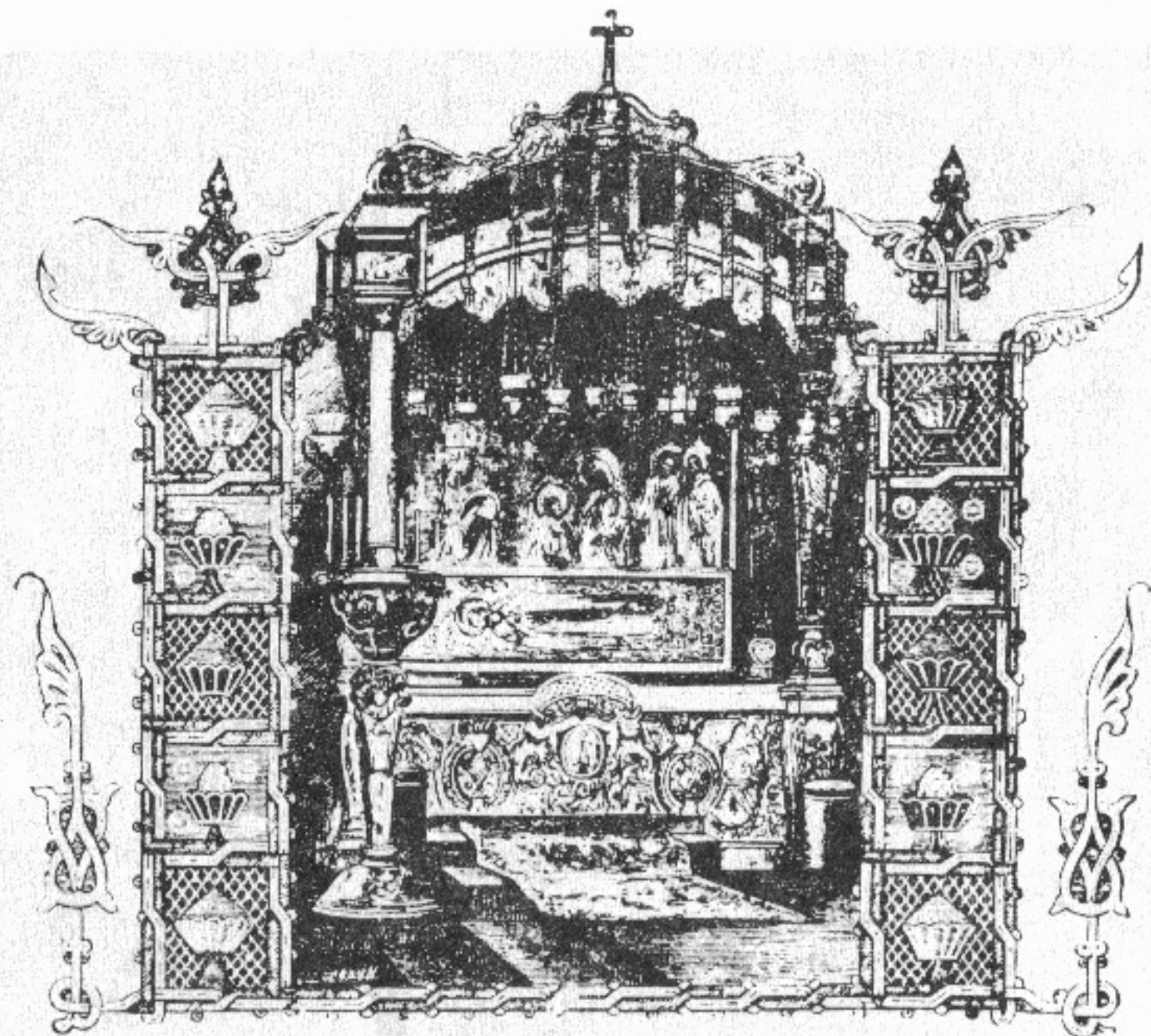
De strajă poporului lui Dumnezeu...

Binecuvântarea Domnului peste voi...

Rămas bun, Fericite Stareț...

Tipărit la "PUBLISTAR" - București